

УДК 002.2(477.83-25)“18”

КНИГАРСЬКА РОДИНА ЯБЛОНСЬКИХ ІЗ ГЛОГОВА-МАЛОПОЛЬСЬКОГО

Кінга ПОМЕС

*Бібліотека Жешувського університету,
вул. проф. Станіслава Пігоня, 8, м. Жешув, 35-959, Польща, тел. (017) 872-13-76,
ел. пошта: kingeborg@interia.pl*

На тлі короткого огляду історії містечка Глогув-Малопольський описано найважливіші моменти життя та діяльності народженого там львівського книгаря та видавця Кастаня Яблонського (1815–1896), а також його батька, брата та синів, які так само займалися книгарською та видавничою справою. Окрім того, зроблено короткий аналіз деяких аспектів книговидання у Галичині в першій половині – середині XIX ст.

Ключові слова: львівські книгарі XIX ст., Кастан Яблонський, видавнича справа у Галичині XIX ст., Глогув-Малопольський.

Глогув-Малопольський, який знаходиться за 12 км від Жешува, заснував Кшиштоф Глова з Новоселець, гербу “Сліта”, секретар короля Сигізмунда Августа, власник Пшибишувки, Бзянки, Келянувки, Гумніськ, Новоселець, Ліпниці і Рудної Малої. У день св. Войцеха, 23 квітня 1570 р. Глова видав у Пшибишувці пергаментний документ, який проголошував заснування “на сирому корені” над річкою Шляхціною у Руденському лісі поселення Глогув. Ця назва існувала до середини XVIII ст., коли її офіційно змінили на Глогув.

Перші назви глогівських вулиць, що ведуть від ринку, походили від власника й існували аж до 1918 р. На південь вела вул. Жешувська, на північ – вул. Стикувська, на схід – вул. Висоцька, на захід – вул. Забайовська. Північно-східні терени міста були призначені під костел, на південно-східному боці побудовано синагогу, натомисть на північному заході планували збудувати лазні, броварню та солодовню, а по вул. Забайовській викопали став і поставили на ньому водяний млин. Південно-західну ділянку було призначено на будівлю шпиталу, хоча його там так і не збудували. У XIX ст. там з’явилися гарбарня і ритуальна єврейська лазня. На території, яку тепер через піщані ґрунти називають “Піском”, збудували передмістя, де мешкали працівники фільварку. Частина цих земель призначили на ліс та пасовище, а у XVIII ст. там заснували цвинтар.

К. Глова мав амбітний план розвитку Глогова. Він прагнув розбудувати зручне, розплановане в ренесансному стилі місто із ратушею, ярмарками, ятками, пекарнями, різницями, корчмами та різними ремісничими майстернями. На жаль, цей план не вдалося повністю реалізувати.

Король Стефан Баторій затвердив локаційний привілей для Глогова лише у 1578 р., вже після смерті К. Глови. Власником міста стала вдова засновника, Кристіна з Паньова. Близько 1600 р. містечко перейшло у власність Миколая Спитка Лігензи, який у 1606 р. спорудив парафіяльний костел, а в 1635 р. – першу дерев’яну ратушу. У 1648 р. Глогув перейшов до родини Любомирських. Його власницею стала Констанція, донька Лігензи і дружина Єжи Любомирського. У 1706 р., згідно із заповітом Ієроніма Любо-

мирського, т. зв. “жешувська держава” була поділена на три менші “держави”: жешувську, благовську і глогувську. “Глогувську державу”, до якої належали Глогув, Рогожниця, Воля Тиха, Стикув та Медина Глогувська, отримав його син Ян Казімеж Любомирський, староста болімовський. Близько 1725 р. він збудував мурований замок на північ від містечка. Його дружина, княгиня Уршула, збудувала вже після його смерті кам’яну двоповерхову ратушу, у якій з 1905 р. розмістилася народна школа. У Любомирська заснувала на території сучасного села Рудна Мала перший у Польщі сад у стилі романтизму. Вона також збудувала мурований шпиталь у 1766 р., а на північ від замку спорудила костел і монастир для оо. місіонарів. Після смерті У. Любомирської (1776 р.) Глогув успадкувала її донька Марія, котра померла в 1794 р.

В 1791 р. у Глогові з’явилася публічна школа. Перший вчитель, Ляримович, походив із Каньчуги. Наприкінці XVIII ст. австрійська влада конфіскувала глогувський маєток до державної скарбниці, а в замку розмістився ескадрон кавалерії. В монастирі мешкали офіцери, а костел став складом фуражу для коней. У 1803 р. костел та східне крило монастиря згоріли. Мальовничі руїни, які розібрали лише у міжвоєнну добу, надихнули поета Томаша Адама Стриєвського написати у 1838 р. романтично-сенсаційну поему. Близько 1805 р. глогувський маєток придбав чех, командир ескадрону, капітан Філіп граф Шверт фон Шпорк. У 1892 р. маєток у спадкоємців графа викупив Адам Єнджейович, власник Старомесця і Зачерня. Кавалерія залишила Глогув у 1905 р.¹

У XIX ст. Глогув був досить великим містечком із добре розвинутою торгівлею, майстернями ювелірів та склярів, двома гарбарнями та організованою пожежною сторожею. У 1832 р. там було 233 будинки і 2670 мешканців, у 1880 р. у містечку мешкало 3440 осіб. Сусідній Жешув, наприклад, у 1880 р. мав 11000 мешканців².

З Глогова походило багато знаних людей. До найвідоміших належать: Арнульф Жегліцький, учень, а потім учитель у жешувській гімназії оо. піярів; Роман Гродецький, професор Ягеллонського університету, фахівець з економічної історії; Людвік Хмай, професор Віленського університету. З Глогова походили також такі краснавиці, як Францішек Котуля та Казімеж Нітка. Група ентузіастів (родини Лабудів та Мазанків, Мечислав Місевич і Владислав Цезар) організувала в містечку на межі XIX–XX ст. активне музичне життя³.

З Глогова походила також книгарська родина Яблонських. У парафіяльному костелі є епітафія цієї родини. Ф. Котуля (уродженець Глогува) замислювався над тим, чому це прізвище є для нього зовсім чужим. Не знав, що Яблонські таки походили з Глогова, однак постійно мешкали у Львові і, найвірогідніше, приїжджали до містечка лише на ярмарку продавати книжки.

Професійні книгарні діяли в Польщі вже у XVIII ст. Збут книжок, однак, не був тоді значним, а “прибуток із книгарень та бібліотек із читальнями та книжковими абонементом не відповідав видаткам; його не вистачало на утримання книгарів та їх

¹ *Głogów Małopolski wczoraj i dziś* / pod red. J. Krawca. – Głogów Małopolski, 2011. – S. 5–14; Kotula F. *Głogów Małopolski*. – Kraków, 1970. – S. 5–19; Ejusdem. *Miasteczko*. – Rzeszów, 1981. – S. 11–13, 26–29, Ejusdem. *Z dziejów Głogowa jako rynku lokalnego w XVII–XX wieku // Rocznik Województwa Rzeszowskiego*. – 1984. – T. X. – S. 8–22; Krawiec J. *Spoleczność żydowska w Głogowie Małopolskim*. – Głogów Małopolski, 2010. – S. 12–16.

² Codello A. *Samorząd miasta Rzeszowa 1867–1914*. – Lublin, 1967. – S. 123; Kotula F. *Głogów Małopolski...* – S. 22–23; Maliszewski E., Olszewicz B. *Podręczny słownik geograficzny za szczególnem uwzględnieniem Polski, jej spraw i interesów*. – Warszawa, 1925. – T. I. – S. 399.

³ Kotula F. *Głogów Małopolski...* – S. 26–27.

челяді»⁴. Власники книгарень окрім книжок продавали також різні канцелярські товари. Кількість книгарень у Галичині XIX ст. була обмежена, а концесії на відкриття кожного нового закладу видавали органи адміністративної влади згідно цісарського закону 1806 р. Тому на початку XIX ст. кількість книгарень була ще незначною порівняно із кількістю читачів. З огляду на це торгівлею книгами займалися також рознощики товарів і мандрівні книгарі. Такі розповсюджувачі їздили власним возом, запряженим кіньми, від двору до двору, від містечка до містечка, або ходили пішки з кошиком чи скринькою книжок, відвідуючи довколишні ярмарки. Дрібні торгівці продавали найрізноманітніші дрібниці, а серед них і тонкі, дешеві брошури із, однак, непересічним змістом. Ці порадики, пророцтва та моралізаторські оповідання були тією ланкою, що пов'язувала простолюд із писаним словом. Доля мандрівних книгарів не була легкою, заробітки невеликими, не була до них прихильною і австрійська влада, яка прагнула поступово ліквідувати мандрівну торгівлю. У 1806 р. австрійський цісар Франц II видав розпорядження, яким заборонив мандрівну торгівлю книгами в цілій Галичині⁵.

Перші книгарні у малих галицьких містах існували з перервами. Так, у Тарнові перший такий заклад відкрив Ігнаці Гребель у 1782 р., однак ця книгарня проіснувала лише десять років; наступну Фридерик Матяшовський відкрив у 1819 р. У Перемишлі перша книгарня діяла у 1825–1838 рр., а наступна з'явилася у 1846 р. У Жешуві першу книгарню заснував Ян Анджей Пеляр у 1848 р. У Кракові книгарські послуги надавали також численні антикварі, інтролігатори та друкарі. У XIX ст. з'явилися більші, ніж коли-небудь раніше, можливості для такої діяльності. Тоді з'явилися нові техніки друку, завдяки яким виробництво поліграфічної продукції стало простішим та швидшим. Наприкінці XIX ст. численні польські та чужоземні книгарі, які тоді динамічно розвивалися, займалися продажем книжок (висилаючи їх і за кордон), а також відкривали при книгарнях книжкові абонементи. Ці абонементи були платними, книги можна було позичити лише після сплати певної суми грошей.

Читацька активність на польських землях не зростала рівномірно. Австрійська Галичина у цій сфері значно відставала від європейських показників. Найбільшою проблемою галицького шкільництва у першій половині XIX ст. була майже повна неграмотність селян. Вони не мали ні потреби, ні вільного часу, аби навчатися. Наклади книжок тоді були дуже низькі. У 1827–1830 рр. в цілій Галичині видали лише 80 книг⁶. Згодом освіта та культура галицьким селянам стали доступнішими, з'явилася література для них у вигляді дешевих брошурок. Друга половина XIX ст. була добрим часом для людей, пов'язаних із книгами, у всій Галичині, зокрема, і на провінції. Германізаційна політика австрійської влади в Галичині не принесла очікуваних результатів. Польську мову вивчали в багатьох галицьких школах, виходили польські часописи та з'являлися все численніші польські культурно-освітні товариства. Інтелігенція культивувала польськість. Письменники, актори, вчені та політики зустрічалися в приватних помешканнях, літературних кав'ярнях і редакціях часописів; наприклад, одним із місць, де збиралася львівська інтелігенція у 1860–1870-х рр., був салон книгаря та видавця Кароля Вільда⁷.

⁴ *Projekt organizacji księgarstwa polskiego z czasów Królestwa Polskiego.* – Warszawa, 1930. – S. 21.

⁵ Arct Z. *Gawędy o księgarzach.* – Wrocław, 1972. – S. 110–116.

⁶ Kamionkova J. *Życie literackie w Polsce w pierwszej połowie XIX w.* – Warszawa, 1970. – S. 143–144, 172.

⁷ Adamczyk D. *Polskie społeczne placówki wydawnicze we Lwowie w dobie autonomii galicyjskiej.* – Kielce, 1992. – S. 28–30.

У цей час почався значний розквіт читацької культури. Після 1840 р. на видавничому ринку запанувала мода на повість. Вона стала дуже популярною, навіть з'явився термін "одноденна книжка", яким окреслювали короткотривалу моду на певний твір, який обов'язково слід було прочитати. Найбільше читачів було в університетських містах. Родини книгарів утримували там свої заклади протягом життя цілих поколінь, зокрема, Гебетнер і Вольфф у Кракові або Іглі чи Міліковські у Львові⁸. Книжками наповнювали свої бібліотеки не лише навчальні заклади, а й професори, студенти, священики чи шляхтичі. Найкраще продавалися навчальні та наукові видання і ноти. Художньої літератури продавали не так вже й багато. Одним із найвідоміших краківських книгарів того часу був Амброжи Грабовський, який, порівнюючи Галичину з Заходом, писав у своїх "Спогадах": "Тривалий час мине, поки зможемо зрівнятися з англійцями та французами. У нас ще читання не стало розповсюдженим, а тим більше не перетворилося на потребу. Небагато є у нас читачів, та й серед тих половина задовольняє свою цікавість літературою чужими мовами. Наші дами лише французькі читають романи"⁹.

Бартломеї Яблонський (1764–1842) був книгарем та видавцем. Він найімовірніше із Глогова приїхав до Львова, де у 1816 р. відкрив малу, одну із перших, книгарню з антикварнею. Покупцям він пропонував книги, музичні видання та твори мистецтва. Охоче купував рукописи та документи на пергаменті, що стосувалися Польщі, а також монети. Як великий бібліофіл Б. Яблонський купував також цілі бібліотеки, причому не завжди лише з комерційною метою. Часто також діставав звичайні, не обов'язково цінні книги з бібліотеки якогось ліквідованого закладу. Наприклад, придбав цілу бібліотеку оо. боніфратрів із Кракова та перевіз її до себе, до Львова. Б. Яблонський займався й мандрівною торгівлею, їздив по навколишніх маєтках та провінційних містах, де не було книгарень. Він публікував видавничі каталоги, а від 1826 р. – значне число видань на релігійну ("Biblia" Якуба Вуйка, 1840) чи історичну ("Obraz wieku panowania Zygmunta III", 1828) тематику, а також поезії (наприклад, "Pieśni ludu polskiego w Galicji", 1838), які друкувалися головно у Перемишлі у Францішка Скельського і Яна Голембівського, а також у Станіславові в Яна Павла Піллера. У 1840 р. він взяв до себе співробітником сина Кастанана¹⁰. До 1830 р. книгарський рух у Львові був досить слабким. Владислав Віслоцький писав: "Продавали переважно календарі, а часом якусь дивну, політично і змістовно безбарвну книжку на кшталт роману із зітханнями, підручника про пускання крові чи чогось подібного"¹¹. Лише після того, як почав розвиватися польський таємний патріотичний рух, у книгарнях з'явилася (нелегально) література патріотичного змісту, яку, звичайно, переховували під прилавком.

⁸ Dippel S. *O księgarzach którzy przeminęli*. – Wrocław, 1976. – S. 27–38; *Encyklopedia Rzeszowa* / red. J. Draus. – Rzeszów, 2004. – S. 260; Jagusztyn A. *Z dziejów księgarstwa w Małopolsce Środkowej w okresie II Rzeczypospolitej* // *Rocznik Biblioteki Narodowej*. – Warszawa, 1988. – T. XX. – S. 323–338; Klukowski B. *Księgarstwo i zawód księgarza w Polsce*. – Warszawa, 2008. – S. 37–43; Muszkowski J. *Życie książki*. – Kraków, 1951. – S. 241–242; Staśiek J. *Rozwój wypożyczalni dochodowych w Galicji* // *Z dziejów udostępniania książki w Polsce w okresie zaborów* / pod red. K. Małeczyńskiej. – Wrocław, 1985. – S. 185–186, 213; Słodkowska E. *Problemy księgoznawcze w Polsce XIX wieku*. – Warszawa, 1973. – S. 73.

⁹ *Wspomnienia Ambrożego Grabowskiego* / wydał S. Estreicher. – Kraków, 1909. – T. 1. – S. 8.

¹⁰ *Encyklopedia wiedzy o książce* / red. A. Birkenmajer. – Wrocław, 1971. – S. 1041; *Słownik pracowników książki polskiej* / pod red. I. Treichel. – Warszawa, 1972. – S. 351; *Wspomnienia Ambrożego Grabowskiego...* – S. 335.

¹¹ Wisłocki W. *Instytucje kulturalne Galicji w pierwszej połowie XIX wieku* // *Pamiętnik Literacki*. – Lwów, 1936. – R. 33, zesz. 3. – S. 658–659.

Кастан Яблонський (1815–1896), син Бартломея, народився в Глогові. Був книгарем та видавцем. Закінчив реальну школу у Львові та пройшов книгарську практику у Відні. Францішек Яворський писав про нього як про “політика, письменника, колекціонера автографів, монет, трохи історика, запеклого патріота, а зрештою урядника міського акцизу і магістратського пенсіонера”¹². Після смерті батька К. Яблонський успадкував книгарню. Він, як і батько, займався мандрівною торгівлею. Письменник Людвік Гжимала Яблоновський так його описав у своїх спогадах: “Щороку майже в той само час з’являвся [на ярмарці в Кросні] однокінний візок Кастана Яблонського, навантажений кількома сотнями книг. На ньому – мала, лиса, у гранатовому капоті особа вічно *незадоволеного* книгаря. Перед нею відчинялися ворота маєтків, плебаній, економій, бо тоді навіть у таких містах, як Тарнів чи Тернопіль, книгарень не було. Ким Камінський був для польської сцени, тим Яблонський був для літератури”¹³.

Як книгар, він видавав твори найкращих тогочасних письменників, таких як Юзеф Ігнаці Крашевський, Юліан Немцевич, Жегота Паулі, Юзеф Дзержковський, Садок Баронч. К. Яблонський започаткував видавничу серію польських класиків, яку, щоправда, не реалізував до кінця через слабке зацікавлення читачів та значну конкуренцію¹⁴. Ф. Яворський писав: “Хто знає, як важко було в ті часи продати книжку, які буквально лови на “панів передплатників” треба було здійснювати, як щодо деяких видань, особливо наукових, можна було розраховувати на продаж у найкращому разі кільканадцяти примірників, той зрозуміє навіть не дівість, а просто жертвовність книгаря-видавця”¹⁵.

У 1846 р. К. Яблонський увійшов до спілки з Мацеєм Богушем Стенчинським, відомим тоді художником та поетом, для видання серії альбомів під назвою “Okolice Galicji”. У передмові до “Okolice” він написав: “Наші міські салони, стіни сільських помешкань, колекції багатих любителів рисунку та літографії заповнені дотепер чужими образами; сумно сказати, що, перейшовши вздовж і впоперек цілий наш край, майже у всіх домах легше можна знайти який-небудь краєвид з-над Рейну, аніж види не менше гарних наших Карпат. [...] Виходячи з цих міркувань, ми вирішили видавати вітчизняні краєвиди з художніми та історичними описами”¹⁶. Це видання розкритикував Вінценти Поль¹⁷, однак критика не знеохотила видавця, який відповів статтею у “Rozmaitościach” та розіслав свій альбом по маєтках у східній Галичині з проханням передплатити наступні випуски.

Мацей Богуш Стенчинський (1814–1890) походив із Германовиць з-під Добромиля. Був самоуком, займався рисунком, живописом та літографією. Найвідоміші його твори – це образ Христа, що навчає апостолів, у костелі в Рогах, вид пожежі в містечку, намальований на хорах в костелі у Риманові та сільський краєвид на стінах двору у Врубліку. Він пройшов всю Галичину, замальовуючи різні образи. Був також поетом, вчителем рисунку, керівником книгарні Вельголовського у Кракові, бібліотекарем Товариства народної освіти, і навіть возним¹⁸.

¹² Jaworski F. *Lwów stary i wczorajszy*. – Lwów, 1911. – S. 205.

¹³ Grzymała Jabłonowski L. *Złote czasy i wywczasy*. – Lwów, 1920. – S. 8–9.

¹⁴ Barycz H. *Wśród gawędziarzy, pamiętnikarzy i uczonych galicyjskich*. – Kraków, 1963. – T. 1. – S. 283.

¹⁵ Jaworski F. *Lwów stary i wczorajszy...* – S. 206.

¹⁶ Stęczyński M. B. *Okolice Galicji / przedm.* Kajetan Jabłoński. – Lwów, 1847. – S. I–VIII.

¹⁷ [Pol W.] Uwagi z powodu widoków Galicji, wydanych przez Stęczyńskiego // *Biblioteka Naukowego Zakładu imienia Ossolińskich*. – Lwów, 1847. – T. 1, zes. 4. – S. 432–437.

¹⁸ Opalek M. *Litografia lwowska 1822–1860*. – Wrocław, 1958. – S. 78–82.

Після виходу в світ перших п'яти зошитів "Okolic Galicji" Стенчинський знову вирушив у творчу подорож. К. Яблонський доручив йому листа до читачів, в якому нагадував про видані вже зошити і намовляв передплатувати наступні. У цьому листі він писав, зокрема, так: "Тому прохаємо високий стан громадян і шановну громадськість, аби не відмовляли у своїй підтримці цьому проекту, який вимагає великих видатків. Тішу себе, що кожен, переглянувши ті п'ять зошитів, що вже вийшли, зрозуміє, що не шкодуємо нічого, щоби цю справу розвинути могло, а в кожному наступнім зошиті побачить значний поступ, який в нас викликає добру надію, що щораз кращим виконанням зможемо прислужитися шановній громадськості"¹⁹. Під час цієї подорожі М. Б. Стенчинський виконав 80 рисунків крейдою.

Від 1847 р. К. Яблонський розпочав видавати дешеві книжки, у зв'язку з чим опублікував перший у Польщі каталог дешевих книжок. Під час Весни народів він активно включився в патріотичну діяльність, власним накладом видавав односторонки, вірші та брошури на політичну тематику. За це його внесли до списку політично підозрілих осіб. К. Яблонський був членом Польсько-демократичного товариства. Пізніше виділив значні кошти для підтримки Січневого повстання. Через це, а також через переслідування з боку поліції був змушений зачинити книгарню. Згодом він став чиновником магістрату і працював там до досягнення пенсійного віку. К. Яблонський працював у львівському Міському архіві, де брав участь у підготовчих роботах до упорядкування документів. Співпрацював із сатиричними часописами "Kometa", "Bań", "Krzyszczak" і "Kuźnia". Нарешті, був учасником установчих зборів Товариства львівських книгарів, антикварів та друкарів 3 грудня 1848 р. і став його секретарем²⁰.

Хобі К. Яблонського була нумізматика. Він видав німецькою мовою каталог польських монет ("Sammlung polnischer und Polen angehender Münzen, Medaillen und d. gl."). Збирав також автографи, документи та різні пам'ятки. Володів багатомонетною колекцією друків доби 1848–1849 рр., зберігав автографи видатних людей, рукописи та листи, раритетні речі, а також понад тисячу монет та медалей. Щоб могли вивчати документи та фахову літературу, у досить пізньому віці вивчив латинську мову. К. Яблонський часто посилав львівських вуличників шукати нумізматичні артефакти в річці Полтві та на Високому Замку, завдяки чому його колекція систематично збагачувалася цінними монетами з часів Казимира Великого, Людовіка Угорського та Владислава Ягайла.

Він також колекціонував дрібні металеві сувеніри, наприклад, запонки із польським орлом та зброєю, гудзики до жупанів із погруддями Костюшка, Понятовського, гудзики до білизни зі знаками кравців. На пам'ять коронації ікони Матері Божої у костелі львівських домініканців власним коштом виготовив невелику релігійну медаль. Свою збірку документів та автографів К. Яблонський детально описав та доповнив критичними зауваженнями. На основі цієї колекції він разом із батьком видав у 1840 р. біографічний словник "Podpisy i wzory pism sławnych w Polsce osób począwszy od końca XV wieku aż do nowszych czasów w naśladowaniach (faksymiliach) z dołączeniem krótkich biografii".

Свою колекцію, головно її нумізматичну частину, К. Яблонський частково продав за кордон. Багато рукописів після його смерті перейшли у власність Владислава Федоровича з Вікна. Решту пам'яток його сини передали бібліотеці Національного

¹⁹ Opalek M. *Litografia lwowska 1822–1860...*

²⁰ Aleksiewicz A. *Wybrane źródła do dziejów Zakładu Pillerów we Lwowie // Kraków – Lwów: książki, czasopiśma, biblioteki / pod red. H. Kosętki. – Kraków, 2006. – T. VIII. – S. 8.*

інституту ім. Оссолінських. К. Яблонський помер зі старою енциклопедією Оргельбранда в руках, яку вивчав до кінця життя²¹.

Невеликий будинок К. Яблонського описав у своїх спогадах Мечислав Опалек: “З правого боку по вул. св. Антонія [тепер – вул. Заньковецької] зеленів за високим муром парафіяльний сад, з яким межував у верхній його частині старий одноповерховий будиночок зі входом з боку вул. Куркової [тепер – вул. Лисенка]. То була власність свого часу активного книгаря-видавця Кастанана Яблонського. Старий будиночок приречений на знищення – із жалем симпатичних диваків, що закохані у старосвітчину і вважають, що все старе має бути непорушним заповідником”²². У перших роках ХХ ст. на тому місці з’явилася наріжна кам’яниця.

Марцін Яблонський (1801–1875), син Бартломея, був художником та літографом. Народився у Глогові, у 1820 р. приїхав до Львова. Спочатку займався головню релігійним живописом, намалювавши близько 120 вітварних ікон та 1600 портретів. Кілька його робіт опинилися в 1844 р. на виставці творів малярства у Львові. У 1848 р. він отримав концесію і відкрив літографічну майстерню, а після 1850 р. зайнявся виключно літографією, бо з роками йому ставало все важче малювати в кольорі на стінах костелів і церков. Найважливішими літографіями М. Яблонського були ілюстрації до книг: “Okolice Galicji” (1848), “Widoki galicyjskie” (1848), “Widoki okolic Krakowa” (1852). У 1853 р. виконав 56 літографій до “Pocztu książąt i królów polskich”. Цикл його літографічних репродукцій ікон Міхала Стаховича прикрашає стіни Єпископського палацу в Кракові. У 1863 р. він продав свою майстерню М. Ф. Порембі. З 1848 р. М. Яблонський був членом Товариства львівських книгарів, антикварів та друкарів²³. Одну з його ікон (1827 р.) “Свята Родина” (св. Йосиф подає Дитяткові на долоні вишні), яку М. Яблонський подарував костелові в Глогові, придбала перед 1939 р. Спілка родин військовиків Жешувського гарнізону; вона дотепер знаходиться у гарнізонному костелі в Жешуві²⁴.

Тадеуш і Броніслав Яблонські були синами Кастанана. На жаль, не знаємо їх дат народження та смерті. Відомо, що обидва вони були фаховими книгарями і в 1893 р. як підприємство “Bracia Jabłońscy” придбали книгарню Леопольда Гілечка в Тернополі. У 1897 р. вони видали “Catalog dzieł nakładowych, częściowo nabytych i komisyowych”, де були зазначені переважно видання їх покійного батька. У 1904 р. їх книгарню придбав Северин Комонєвський. У 1906 р. Тадеуш придбав у Кросні в Леокадії Котульової книгарню і утримував її до 1909 р.; був також заступником голови Товариства прихильників освіти (“Towarzystwa Przyjaciół Oświaty”) у Тернополі²⁵.

Переклад з польської Олександра СЕДЛЯРА

²¹ Jaworski F. *Lwów stary i wczorajszy...* – S. 206–208.

²² Opalek M. *O Lwowie i mojej młodości.* – Wrocław, 1987. – S. 60.

²³ *Almanach podkarpacki 2000* / pod red. J. Szkutnika, J. Świebody. – Rzeszów, 1999. – S. 150–151; Mysielski J. *Sto lat dziejów malarstwa w Polsce 1760–1860.* – Kraków, 1898. – S. 307–308; Opalek M. *Litografia lwowska...* – S. 38–39; Jabłoński Marcin // *Polski Słownik Biograficzny...* – S. 260; Schnürer-Peplowski S. *Obrazy z przeszłości Galicji i Krakowa (1772–1858).* – Lwów, 1896. – T. II. – S. 227, 232; *Słownik pracowników...* – S. 352–353.

²⁴ *Almanach podkarpacki...* – S. 152; Kotula F. *Głogów Małopolski...* – S. 27.

²⁵ *Słownik pracowników...* – S. 353.

JABŁOŃSKI BOOKSELLING FAMILY FROM GLOGÓW-MALOPOLSKI

Kinga POMES

*Rzeszów University Library,
8, Prof. Stanislaw Pigoń Str., Rzeszów, 36-959, Poland, tel. (017) 872-13-76,
e-mail: kingeborg@interia.pl*

In the context of brief historical overview of Glogów-Malopolski town the most important life stages of L'viv-born bookseller and publisher Kajetan Jabłoński (1815–1896) are described, as well as his father, brother and sons who were engaged in bookselling and publishing. In addition a brief analysis of publishing aspects in Halychyna in the first half of the 19th century has been provided.

Key words: L'viv bookstores in the 19th century, K. Jabłoński, publishing in Halychyna in the 19th century.

КНИГОТОРГОВЧЕСКАЯ СЕМЬЯ ЯБЛОНСКИХ ИЗ ГЛОГОВА-МАЛОПОЛЬСКОГО

Kinga POMES

*Библиотека Жешувского университета,
ул. проф. Станислава Пигоня, 8, г. Жешув, 35-959, Польша, тел. (017) 872-13-76,
эл. почта: kingeborg@interia.pl*

На фоне краткого обзора истории городка Глогув-Малопольский описаны важнейшие моменты жизни и деятельности родившегося там львовского книготорговца и издателя Каетана Яблонского (1815–1896), а также его отца, брата и сыновей, которые также занимались книжным и издательским делом. Кроме того, проведён краткий анализ некоторых аспектов книгоиздательства в Галичине в первой половине – середине XIX в.

Ключевые слова: львовские книготорговцы XIX в., Каетан Яблонский, издательское дело в Галичине XIX в., Глогув-Малопольский.

Стаття надійшла до редколегії 17.04.2013

Прийнята до друку 22.07.2013